

Категорія справи № 908/5303/15: Господарські справи (до 01.01.2019); Захисту права власності; витребування майна із чужого незаконного володіння.

Надіслано судом: 20.01.2022. Зареєстровано: 25.01.2022. Оприлюднено: 26.01.2022.

Дата набрання законної сили: 10.01.2022

Номер судового провадження: не визначено

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

10 січня 2022 року

м. Київ

справа № 908/5303/15

Верховний Суд у складі колегії судів Касаційного господарського суду:

Міщенко І.С. - головуєчого, Берднік І.С., Зуєва В.А.,

у письмовому провадженні розглянув касаційну скаргу Комунарського відділу державної виконавчої служби у місті Запоріжжі Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Дніпро)

на постанову Центрального апеляційного господарського суду від 14 вересня 2021 року (головуючий - Березкіна О.В., судді: Іванов О.Г., Антонік С.Г.) та ухвалу Господарського суду Запорізької області від 15 червня 2021 року (суддя Черкаський В.І.), що прийняті за результатами розгляду скарги Товариства з обмеженою відповідальністю "УЛІСС-ТУР" на бездіяльність державного виконавця Комунарського відділу державної виконавчої служби у місті Запоріжжі Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Дніпро), у справі

за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "УЛІСС-ТУР"

до Запорізького державного підприємства "Радіоприлад",

за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача: (1) Товариства з обмеженою відповідальністю "ТД "Еліт Сервіс" в особі Запорізької філії Товариства з обмеженою відповідальністю "ТД "Еліт-Сервіс", (2) Комунарського відділу державної виконавчої служби м. Запоріжжя Головного територіального управління юстиції у Запорізькій області

про витребування майна із чужого незаконного володіння.

ІСТОРІЯ СПОРУ

1. Ухвалою Господарського суду Запорізької області від 15.06.2021 скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю "УЛІСС-ТУР" (далі ТОВ "УЛІСС-ТУР") від 31.05.2021 (вх. № 44/08-13/21 від 01.06.2021 року) задоволено.

1.1. Місцевий господарський суд визнав неправомірною бездіяльність державного виконавця Комунарського відділу державної виконавчої служби у місті Запоріжжі Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Дніпро) допущену у виконавчому провадженні № 50601028 від 25.03.2016, яка (на думку суду) полягала у надмірно тривалому виконанні наказу Господарського суду Запорізької області від 02.03.2016 у справі № 908/5303/15 та зобов'язано останнього невідкладно провести виконавчі дії відповідно до вимог Закону України "Про виконавче провадження" з примусового виконання згаданого наказу.

2. За наслідками здійснення апеляційного провадження, постановою Центрального апеляційного господарського суду від 14.09.2021, ухвалу господарського суду першої інстанції залишено без змін.

3. Не погодившись із судовими рішеннями, Комунарський відділ державної виконавчої служби у місті Запоріжжі Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Дніпро) звернувся до Верховного Суду з касаційною скаргою у якій просить їх скасувати та відмовити у задоволенні скарги ТОВ "УЛІСС-ТУР" на дії державного виконавця.

3.1. Скаржник стверджує, що рішення судів попередніх інстанцій прийнято з неправильним застосуванням приписів Закону України "Про виконавче провадження", зокрема, статей 1, 5, 13, 18, 19, 51 цього Закону, а також порушенням ряду положень Господарського процесуального кодексу України.

3.2. Скаржник вказує, що в порушення наведених правових норм судами попередніх інстанцій не було враховано, що саме по собі тривале невиконання судового рішення не може свідчити про бездіяльність виконавчої служби, оскільки спірне виконавче провадження має певні особливості виконання та труднощі, що виникають в процесі його здійснення.

Крім того, скаржник посилається на те, що судами не було надано оцінку матеріалам виконавчого провадження, з яких чітко вбачається вжиття державним виконавцем усіх можливих заходів задля виконання рішення суду. Більше того, з цих матеріалів слідує неодноразове оскарження дій державного виконавця боржником, які суди визнавали правомірними.

3.3. Крім цього, скаржник також підкреслює, що судами не встановлено та не зазначено, з якого саме моменту ТОВ "УЛІСС-ТУР" вважає порушеним його права та законні інтереси за захистом яких воно звернулося до суду та з якого саме моменту обліковується визначений законом строк на звернення до суду із відповідною скаргою.

- 18.1.** Відповідно до статті 1 вказаного Закону, виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження і примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) (далі - рішення) - сукупність дій визначених у цьому Законі органів і осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень і проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України, цим Законом, іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону, а також рішеннями, які відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню.
- 18.2.** Згідно приписів частин 1 та 2 статті 14 Закону України "Про виконавче провадження", учасниками виконавчого провадження є виконавець, сторони, представники сторін, прокурор, експерт, спеціаліст, перекладач, суб'єкт оціночної діяльності - суб'єкт господарювання, особи, права інтелектуальної власності яких порушені, - за виконавчими документами про конфіскацію та знищення майна на підставі статей 176, 177 та 229 Кримінального кодексу України, статті 51-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Для проведення виконавчих дій виконавець за потреби залучає понятних, працівників поліції, представників органів опіки і піклування, інших органів та установ у порядку, встановленому цим Законом.
- 18.3.** За змістом частини 1 статті 18 Закону України "Про виконавче провадження", виконавець зобов'язаний вживати передбачених цим Законом заходів щодо примусового виконання рішень, неупереджено, ефективно, своєчасно і в повному обсязі вчиняти виконавчі дії.
- 19.** Як встановлено судами, рішення суду від 01.12.2015 досі не виконане.
- 20.** 01.10.2020 державним виконавцем Комунарського відділу державної виконавчої служби у місті Запоріжжі Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Дніпро) Коломієць О.С. винесено постанову про закінчення виконавчого провадження по примусовому виконанню наказу від 02.03.2016 у справі № 908/5303/15.
- 21.** Ухвалою Господарського суду Запорізької області від 07.12.2020 вказану постанову про закінчення виконавчого провадження скасовано.
- 22.** Листом від 30.03.2021 за № 53215 Комунарський відділ державної виконавчої служби у місті Запоріжжі Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Дніпро) повідомив, що після скасування його постанови 07.12.2020 по дату вказаного листа ним здійснювались виїзди до боржника, однак не вдалось потрапити на територію через карантин.
- 22.1.** Крім того, з цього ж листа вбачається, що боржник надавав доступ до спірного майна, однак його вилучення потребувало залучення відповідних спеціалістів.
- 23.** За змістом пунктів 15, 20 частини 3 статті 18 Закону України "Про виконавче провадження", виконавець під час здійснення виконавчого провадження має право залучати в установленому порядку понятних, працівників поліції, інших осіб, а також експертів, спеціалістів, а для проведення оцінки майна - суб'єктів оціночної діяльності - суб'єктів господарювання; залучати в разі потреби до проведення чи організації виконавчих дій суб'єктів господарювання, у тому числі на платній основі, за рахунок авансового внеску стягувача.
- 23.1.** Водночас, в ході розгляду цієї справи скаржником не було надано судам доказів того, що ним вживались заходи щодо залучено до виконання рішення суду необхідних спеціалістів майже протягом року, а тому колегія суддів погоджується з висновками судів про те, що виконавець мав всі необхідні повноваження для того, щоб виконати вищевказане рішення суду, забезпечити витребування наявного майна, однак тривалий час цього не робив.
- 24.** Більш того, суди установили, що державний виконавець неодноразово закривав виконавче провадження і такі рішення скасовувались судами, що також свідчить про неналежне виконання ним своїх обов'язків щодо виконання судового рішення.
- 25.** Як раціонально вказав апеляційний господарський суд, хоча в матеріалах справи і містяться відповідні запити державного виконавця, проте, обмежуючись лише направленням запитів, державний виконавець не використовував у повному обсязі свої повноваження задля виконання рішення суду, оскільки метою здійснення певних дій є кінцевий результат, на отримання якого державний виконавець має законодавчі важелі впливу. Здійснення лише формальних дій, а не певних заходів свідчить про бездіяльність державного виконавця.
- 26.** Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру.
- 26.1.** Європейський суд з прав людини (далі ЄСПЛ) вказує, що право на суд, захищене статтею 6 Конвенції, було б ілюзорним, якби національна правова система Високої Договірної Сторони дозволяла, щоб остаточне, обов'язкове для виконання судові рішення залишалось невиконаним на шкоду будь-якій зі сторін (рішення ЄСПЛ у справі "Горнсбі проти Греції"). Ефективний доступ до суду включає право на виконання судового рішення без невиправданих затримок (рішення ЄСПЛ у справі "Імобільяре Саффі" проти Італії").
- 26.2.** Якщо адміністративний (виконавчий) орган відмовляється виконувати, не виконує чи затягує виконання судового рішення, то передбачені статтею 6 Конвенції гарантії, які забезпечуються сторонам на етапі судового розгляду справи, фактично втрачають свій сенс (рішення ЄСПЛ у справі "Піалопулос та інші проти Греції").
- 27.** Позаяк в обставинах цього спору державним виконавцем не було вчинено всіх можливих дій, в межах своїх повноважень, передбачених Законом України "Про виконавче провадження", а ті, що були вчинені не призвели до належного результату, тобто до виконання рішення суду в повному обсязі, висновки судів про те, що бездіяльність виконавця у такому випадку слід вважати протиправною є правильними та такими, що узгоджуються з нормами національного законодавства та приписами Конвенції.
- 28.** Доводи касаційної скарги наведених висновків не спростовують і в цілому зводяться до висловлення незгоди із прийнятими рішеннями.
- 29.** Окремо колегія суддів Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду відмічає, що триваюче правопорушення розуміється як проступок, пов'язаний з тривалим та безперервним невиконанням суб'єктом обов'язків, передбачених законом. Тобто, триваючі правопорушення характеризуються тим, що особа, яка допустила бездіяльність, перебуває надалі у стані безперервного продовження бездіяльності та, відповідно, порушення закону. Триваюче правопорушення припиняється лише у випадку: усунення стану, за якого об'єктивно існує певний обов'язок у суб'єкта, що вчиняє правопорушення; виконанням обов'язку відповідним суб'єктом.

29.1. Таким чином, бездіяльність виконавця, посадових осіб органів державної виконавчої служби є триваючим правопорушенням, у зв'язку з чим початок перебігу строку на її оскарження автоматично відкладається, а тому доводи касаційної скарги і у цій частині є безпідставними.

Висновки за результатами розгляду касаційної скарги

30. Суд касаційної інстанції за результатами розгляду касаційної скарги має право залишити судові рішення судів першої та апеляційної інстанції без змін, а скаргу без задоволення (пункт 1 частини 1 статті 308 ГПК України). Суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо судові рішення, переглянуте в передбачених статтею 300 цього Кодексу межах, ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права. Не може бути скасоване правильне по суті і законне рішення з одних лише формальних міркувань (стаття 309 ГПК України).

31. Враховуючи наведені положення закону та висновки, зроблені касаційним судом під час касаційного провадження у даній справі, колегія суддів Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду вирішила, що прийняті у справі ухвала і постанова повністю відповідають правовим нормам, а тому не можуть бути змінені чи скасовані. Водночас подана Комунарським відділом державної виконавчої служби у місті Запоріжжі Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Дніпро) касаційна скарга є необгрунтованою і задоволенню не підлягає.

32. В порядку приписів статті 129 ГПК України судові витрати за розгляд касаційної скарги несе скаржник.

Керуючись статтями 300, 301, 304, 306, 308, 309, 314, 315, 317 Господарського процесуального кодексу України, Верховний Суд

ПОСТАНОВИВ:

1. Касаційну скаргу Комунарського відділу державної виконавчої служби у місті Запоріжжі Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Дніпро) залишити без задоволення.

2. Постанову Центрального апеляційного господарського суду від 14 вересня 2021 року та ухвалу Господарського суду Запорізької області від 15 червня 2021 року у справі № 908/5303/15 залишити без змін.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий

Міщенко І.С.

Судді

Берднік І.С.

Зуєв В.А.